

Nagihan'a...¹

*peri kızının öyküsü bu
bir varmış, o hep varmış
Lilith'in mekânı Dicle ve Fırat yakılarında
dut ağacının gövdesiymiş meskûn mahali
Havva'nın elmasına özgürlüğün kavalını üfler
Meleke Tawis'in renkleriyle dans edermiş
zamanı sonsuz ve dönümsüz
40'lar dergahında
aşkın bir aşk ile dönerken ateşin semahına
12 erenlerin sırlarıyla
üçler, beşler, yediler, alimi dervişlerin
ateşgahında ehl-i hakka yürürmüş
her sabah güneşe dua eder
her akşam saçlarını
Selene'nin ellerinde ayın ışığı ile tararmış
sihirli sözleri ile büyü yapar
dilinden dökülen her sözcük anlamı deryanın
gergefîne dolanırmış
ve halkının kızları
eteklerindeki kıvıll güllerden
saçlarına taç yapar
alınlarına sırlı bir dag
isli bir çıra ışığında
ana ile buluşur gibi Cem-i mabedde
mumdan çırallar ve gülümseyen suretlerle
o perinin soyuna ibadet ederlermiş
ellerinde kırk örülle örülmüş saçlardan bayrak*

¹Bu dosyamız 4 Ekim 2022'de Süleymaniye'de katledilen Yayın Kurulu Üyemiz Nagihan Akarsel'in anısına ithafen hazırlanmıştır. Sayıda yer alan 15 yazı, Nagihan Akarsel tarafından daha önce dergimizin çeşitli dosyalarında kaleme alınmıştır.

Ve dillerinde sûre-i ilahî; Jin Jiyan Azadî...

“Anladım birden anladım, yolum yok çılgınca sevmekten başka”² ağacı, kuşu, gökyüzünü, yeryüzünü, insanı, mücadeleyi, değişimi, devrimi... Sevmek var ediyor, sevmek varlığın özüne ulaştırıyor. Bunca yıl yanı başımızda duran her seferinde yenilediğimiz, yeniledikçe yenilendiğimiz, her seferinde yeniden doğduğumuz gerçek bu... “Her ne var ise cihanda aşk imiş, gerisi kıyl û kal imiş”³

Sırta ermek insana ermekmiş, sırrın kendisi, toplardamarlarında kalbe pompalanan ve varlığının her hücrelerine sonsuz bir aşkınlıkta dolan, oradan bütün duyu organlarına yansıyan, canlıların en canlısını güzelleştiren, güzelleştirdikçe varlığı var eden şey sevmekmiş. Ne basit ne sıradan ne tüketilmiş geliyor değil mi? Oysa hiç tükenmeyecek olanın dilde bu kadar tüketilmesi, başlı başına insanı kuşkulandırmalı. Cellatların ilk öldürdüğü şeydir, öldürmek istediği, atan bir kalp. Öldüremeyince sanırım bunu sınırlandırmaya olanca gücüyle bir insana bir eşyaya yöneltmeleri. Zamane aşkları gibi bir kalbe bir insana doğrultmaları, zamana, yıllara, aylara, hatta günlere sığdırmaları, olanca gücüyle insanı şartlı refleksle buna koşullamaları. Bir beden, bir kalp, bir yürekte toplamaya çalışmaları.

Oysa evren sonsuzluğundaki insanın adına sevgi dediğimiz her şeyi güzelleştiren hissi, bir kişiye bir nesneye hapsolmayacak kadar büyük, o yüzden sevgi diye yönelen her şey bir insanda karşılık bulduğunda tüketim kültürünün bir nesnesine dönüşüyor. İlahi olan duygu birden köreliyor, ölüm ve nefret kültürüne dönüşüyor. Sonrası klasik düzenin bekçiliği ve içinden çıkamadığın kafeslerde birbirini hapsedmek ve hapsedtiğin kafeste birbirinin tükenişini izlemekten ibaret birer seyirlik melodrama dönüşüyor. Oysa hayat uzun bir melodramdan ibaret olamaz ki. Bir sahneyse ve hepimiz sonsuzluğun sahnesinde sıramız gelince doğup sahnedeki yerimizi alıyorsak ki bunun adına hayat diyoruz, sadece melodramla sınırlı kalmış bir sahne olamaz kendi yaşamımızın başrol oyununda, yani hayatta. Bazen dram, bazen trajedi, bazen komedi ya da hepsinin toplamı işte hayat.

O sırrın kendisinde yaşamın hakkını vermek için kolektif sevmeli insan, kalbi kafeslere kapatmadan, kolektif sevebilmeli, kolektif âşık olabilmeli, yüreğini bölüştürebilmeli. Bu hakikati sımayanlardan feyz almalı, Zeryan’ın Şırnak’da gözlerindeki ışıltıyla öğütlediği Derweş ve Aduleler bize bunu anlatmıyor mu?

² Füh Ferruhzad’ın “Pencere” isimli şiirinden alınmıştır.

³ Fuzûlî’nin “Aşk İmiş Her Ne Var Âlemde” isimli şiirinden alınmıştır.

“Adule bir Derweş yitirdi ve bu kadar acıyla ağıt yaktı. Ya ben kaç Derweş yitirdim...”⁴

Adalet, eşitlik, özgürlük, saygı, onur vs. insanlığın, tarih boyunca biriktirdiği tüm ahlaki erdemlerin hepsi önce bir yürekte başlamalı, bir yüreğin atışındaki adalette mesela. Mesela ağaçla taş arasına mesafe koymamalı. Eşitlik mesela, kuş ile böceğin aynı derecede yaşama hakkı olduğu gerçeğiyle eşit yaklaşmalı. Özgürlük mesela, kimseyi kalbinde kafese koyacak kadar tutsaklığı içselletirmemeli. Saygı mesela, birini bir şeyi yücelttiğinde, diğerine duyduğu saygıda kusur etmemeli. Onur mesela, birinin sevgisini dilenirken onurun zedelenmiyorsa, bir başkasının da senden sevgi dilendiğinde onurunun zedelenmeyeceğini ya da tam tersi olabileceğini varsaymanın onuru olmalı. Ekmeği de kalbi de bölüşmeli, bölüştüğçe çoğalmalı, kolektif sevmenin yarattığı güzellikte var etmeli kendini insan. Güzelliği de bölüşmeli. Zaten farkında olmadan dahi bunu yaptığında her şey birden devrimci bir fırtınanın etkisi altına giriyor. Hayat bunu bize defalarca ispatladı.

Bugünlerde Rojhilat’da başlayıp, tüm İran’a hatta Oradoğu’ya yayılan “Jin Jiyan Azadî” sloganıyla sokakları ateşe veren kadınlar mesela, konulmaya çalışıldıkları kafeslerden çıkıp, tüm evrene yayılan sevgileriyle ateşleri tutuşturuyorlar. Sanki yıllardır bir sebep arıyorlarmış da onu bulmuşlar gibi -ki hepimiz öyle değil miyiz-, bazen içsel olarak sevmek ve harekete geçmek için bir sebebe ihtiyaç duyarız. İşte o kadınların sebebi olan Jîna Amînî’nin çehresine bakıyoruz günlerdir. Neydi insanları bu kadar harekete geçmeye teşvik eden yüzündeki davet? Dupduru su gibi bir yüz. Hiçbir gizemi yok, sanki tarih bütün sırlarını o yüzde ortaya dökmüş. Hüznü ve ıslıl ıslıl umudu aynı anda yansıtan gözler, gülmeyi çok seven ama her an “kadınlar çok gülmez” diyenlere inat ama aynı anda korkuyu da taşıyan, tedbirli bir tebessüm. İnsanı hayat denilen sahneye çağırın, zarif bir o kadar da hünerli olduğu belli eller.

Ve bir fotoğraf karesinin bir görüntüde varlığını anlama dönüştürdüğü o an. Tarihin bitimsiz ve tekrarsız sürelerinden “Özgürlük Sosyolojisi’nin yani özgürlük anı’nın bir pekiştirmesi gibi bakıyor bize Jîna. Sanki o an için kadim coğrafyada kadınların başkaldırısını müjdelemek için bir ananın rahmine düşürülmüş cenin gibi. Ve toprağa gömülmüş ama köklerinden boy vermeye meyilli kadın ırkının özgürlüğünü müjdelemek için ses olmuş “Jin Jiyan Azadî” ilahisinin yeniden filizlenmesi gibi. Kadim bilgi ve belleğini yitirmiş bir toplumun yitirdiği anlamlarına kavuşması, “işte buldum, işte buldum, işte buldum” diye avazı çıktığı kadar sokaklarda

⁴ Şırnak’ta devlet güçlerince katledilen Zeryan’ın günlüğünden

bağırması gibi... Saqız'da, Sine'de, Meşet'te Tahran'da kadınların sokaklardaki dansına karışmak istiyoruz. Jına olup, *jin* yani yaşamın anlamlarından birinin anlamış olmanın coşkunu sevgisi ile karışmak hayata.

Peki ya Jınaları sevgisi ile var eden, “Jin, Jiyan, Azadî” diye ölümsüzlüğün ve dahi özgürlüğün anahtarını yüreğinden bölüştürüp sunan kadınlar? Bir kere değil bin kere özgürlük anını bahşedenlerden, onlardan konuşalım biraz da. Adları tarih boyunca bazen fısıltıyla bazen çığlık çığığa kazındı hafızalara. Yanı başımızdan geçtiler çoğu zaman, kalplerine ince bir kırıklık oluverdik, bir dem. Anlam deryalarından büyüttükleri, hakikate eremediğimiz için kal û beladan beri onlar seçen biz seçilen olduk. Onlar hep veren biz ise alandık. Beslendiğimiz kaynağa, Ana Tanrıça'nın memelerindeki berekete sarılır gibi sarıldık, tüketircesine... Arkaik bir geçmişin sesiydi çoğu zaman oradan gelmişlerdi, bize erdemleri hatırlatmak için. Bu çağa ait değillerdi belki de o yüzden affedici ve şefkatli yüreklerine sığındık. Ve an'da anlayamadığımızdandır belki yokluklarında kalbimizdeki bıraktıkları pusulaya sıkı sıkıya sarılma telaşımız.

An'ın Sosyolojisi'nin tarih boyunca bir döngüsü var. Bazıları için kısa süre içinde başlar bu yolculuk bazıları için ise kısıların kısası süresi içinde. Bir insan ömrü ne ile ölçülür? Ömür dediğimiz şey sadece doğup öldüğümüz süreyi mi kapsar? Dünyada tahmini altı milyardan fazla insan yaşıyor, kaç ömrünü anlam ile doldurur ya da kaçımız ömrümüze bir anlam sığdırıp karşılığında an'ın özgürleşmesini yaşarız? İşte tam burada başlıyor, yüzler ve yüzlerden öte hayatlardan yansıyan, varlığın anlamlaşması an'ı.

Ya da baştaki soruya dönelim “Jin, Jiyan, Azadî”yi var etmek kaç ömre bedeldir? Çünkü bizim ölüme bakışımızdaki dar kalıplara hapsedilmiş varlık-yokluk ikilemine göre “bedel”dir gitmek. Oysa ölmek de yaşamak kadar, ölümsüz olmak kadar bir olasılık, sana-bana-ona göre olasılık ama varlığını keşfetmişler için bir tercih, yani bizim olasılık dediğimiz şey, xwebûn olmak için ilahi bir yola girmiş olanlar için bilinçle ve erdemle yapılmış bir tercih. Ki tarih boyunca “ben kimim?”, “sen kimsin?” diye sorular sormuş herkesin tercihidir, bu hayatta ayrımların başladığı yerdir orası.

“Acaba evren koca bir karadelik-madde ikileminden mi ibarettir? Bu durumda madde, madde olmayanın kendini görünür kılması değil midir? O halde kendini görünür kılan evrene büyük bir canlı gözüyle bakamaz mıyız? Yaşamdaki tüm ikilemler acaba bu evrensel ikilemi mi

çağrışmaktadır? Örneğin sevgi-nefret, iyilik-kötülük, güzellik-çirkinlik, doğru-yanlış ikilemleri bu evrenselin yansımaları olabilir mi...?”⁵

Nasıl ki evren bilinçli bir tercih olarak bütün enerjisini bir noktada toplayıp iğne ucu kadar bir patlamadan her şeyi var ettiyse, o ilk patlama anından başlayarak, o soruyu soranların hepsininki bir tercihti. Biz ne zaman tercihsiz, sevgisiz, anlamsız, sadece nefes alıp vermeye indirgenmiş bir yaşama mahkûm edildik? Bu soru açıklıyor, üzerimize karabasan gibi çöken cehennem bekçilerinin bize yaptığı kötülüğün mahiyetini. Ve bu kötülük cehennemine inat cenneti müjdeleyen mesih olmaya soyunmuş, varlığı ile erdemi hatırlatanların duygu ve akıl ile dengeye kavuşturdukları ve bize sundukları hakikati.

“Taş olarak ölmüştüm, bitki oldum. Bitki olarak öldüm ve hayvan oldum. Hayvan olarak öldüm, o zaman insan oldum. Öyleyse ölümden korkmak niye? Bir gün insan olarak ölüp, ışıktan bir yaratık, rüyaların meleği olacağım. Fakat yolum devam edecek: Hak'tan başka her şey kaybolacak. Hiç kimsenin görüp duymadığı bir şey olacağım. Yıldızların üstünde bir yıldız olup doğum ve ölüm üzerinde parlayacağım...”⁶

İşte o yıldızdan fotoğrafların suretini yansıtanlardan birisidir Nagihan Akarsel... Geçmiş gitmiş yaşanmış bir ömür değil o yüzden dilin geçmiş zamanına sıkıştırmadan, her bir fotoğraf karesinde bir anı anlatan tebessüm. Kadim halkımın hikâye anlatıcısı, Bilge'nin kolektif aşkı arayan havarisî. “Hakikat aşktır, aşk özgür yaşamdır” düsturunun baştan sona yaşayanı ve savunanı.

Sürgünlüğün toplumsal genetik ile taşıdığı kendi olmakta ısrarıdır ve hasretin adıdır. Cizre hasretidir, Mem û Zin dergahına ibadet edercesine bağlı kalan. Köklerine tutunmuş, kurumuş ağaçları bulup onların dallarından yeniden yeniden yeşile durduran, aşk gibi güzelliği de kolektif bir hazla yaşamayı seven.

Duygu selidir, durmadan aktığı bu akışın bir nehirin coşkuluğunda Şam'da Bilge'nin sofrasında buluşturduğu.

Anları biriktirip heybesinde Ankara'da adımı attığı her mahallede bir evi ile bütünleşen ve girdiği her yüreğin kızıdır o yüzden.

⁵Abdullah Öcalan, *Demokratik Uyarlık Manifestosu*, 3. Kitap: *Özgürlüğün Sosyolojisi*, Diyarbakır: Aram Yayınları, 2009.

⁶ Mevlana Celalettin Rumî

Amed'de, Hevsel'de, Dicle'de, Surlarla buluşan ayak izleridir; Koşuyolu Parkı'nda bir yudum çay sohbetinde, belleklerde unutulmaz olan.

Alabildiğine dingin bir yürek ile alabildiğine fırtınanın dualitesidir ki yollar çağırır her seferinde yolculuk yapmak istemez yol olmak ister, yürüdüğü yollara değer katarak.

Biraz ürkek adımları, çokça kararlı, yüreğinde gözlerine coşkun bir sel gibi akan sevgi, Şengal'de bir ağacın gölgesinde “siyaset” yapan kadınların anlamı ile çarşamba günleri kırmızılar içinde Serdeşt'ten yukarıya doğru sınırlarını taşıyan kadınların yanı başında oturan.

Efrin'in 365 köyde ve 7 ilçesinde dünyanın ve evrenin döngüsünü Kuzziwenta'nın gömülü hakikatinde Hepat ile onun kızları Afrodit'in Afrin'e ulaşan (Afrinê dit) ve Puduhepa'nın etimolojik anlam deryasında sınırsız kulaç atan.

Kobanê'de Şikefte Keçikadan yola çıkıp Kibele'nin annesi Kubaba'ya ulaşmasına, tarihi yeniden ayakları üzerine yükseltilmesine tanıklık eden.

Tıpkı Mezopotamya'nın talana, işgale karşı kendilerini örtüler altına gizlemiş kadınları gibi yağma tepeler altına gizlenen kadın uygarlıklarının gün yüzüne çıkma vakti geldiğini müjdeleyen mesihin dili ve sesi.

Derik'te rejimin işkencehane ve korku merkezi olarak kullandığı mekânı, jin'in dokunduğu el ile jineolojî merkezine çevirip, betonun gri ürküten renksizliğine inat, rengarenk güller açtıran ve renklerden kurduğu bahçede yaşam ve özgürlüğün kokusunu veren.

Süleymaniye'de, buz ve jilet ile bedenleri ve kadınlığı sakatlanan sünnetli kadınların sessiz acısını bir sızı gibi yüreğinde taşıyan ve dokunduğu yaralarını sözün gücüyle iyileştirmeye soyunan.

Hawarî'de Sultan Sahak'ın mekânında, 12'lerin dergahında yetişen narlar misali ehl-i hakka erişen kadınların sırrına ortak olan.

“Tüm erenler bizden” diyen Liza Xatun'un beyitlerinde hak yolunun kadim izlerini temburun telinden yüreğe akıtan hakikata yolcu olan. Hewreman'da gece ile gündüzün eşit olduğu Newroz gecesinde meşalelerle en yüksek dağlardan en derin vadilere yankılanan sesini taşıyan.

Ve yüreğinin en derin sızısı dört parçaya bölünmüş bir ülkeye şifacı kadın eliyle dokunup, tarihten ve bugünden aldığı dermanlarla iyileştirmeye soyunan. Kadının belleğini kadından

çalmak için tanrıların icat ettiği yazıyı, onların elinden alıp, kalemin gücüyle kadının hizmetine sunan...

Bir son yoktur bu yolun yolcularının, peri kızının yolculuğunun da sonu yoktu. O hep yürüyor, adım attığı her mekânda izlerini bırakarak, bazen söz, bazen bakış, bazen naif elleriyle. Dönüp dönüp onun yazdıklarını okuyun, yaşamının tüm sırlarının takipçisi olun. Başardıkları ve başarmak için adım attıklarının sahiplenicisi olan, orada koynundan güllerle peri kızları boy verecek. Öncülleri ve ardıllarıyla bizi ertelenmiş bir yarında değil bugünden karşılayacak...

Çünkü O'nun da dediği gibi; "...Çağın duygu ve düşünce çağlayanına çağırın bir sese ihtiyacımız var... Eskill, arkaik olduğu kadar şimdiki anlatan bir ses'e... Evrende yalnız olmadığımızı hissettiren, enerjimizi bütünleyen bir söze. Duyguyu düşünceden, ruhu akıldan, sezgiyi bilgiden, maddeyi enerjiden, yaşamı ölümden, aydınlığı karanlıktan, felsefeyi sosyolojiden koparmayan bir heceye ihtiyacımız var."